

MURAT BATMANKAYA batmankaya@msn.com

CÜMLE KAPISI

Amerika'da doğsaydı Hemingway olurdu!

Hiç kuşkusuz "şöhret" telaşında olmadı Alangu... Derdi olan biriydi çünkü. Bu yüzden yazıyordu. Araştırıyordu. Derliyordu. Üstelik güzelliklere inanıyordu. Güzelliğin cehaleti, kötülüğü yeneceğine. Kala kala ne kaldı Alangu'dan geriye?

Ovmek ya da hakkının yendiğini imlemek için -öznenin "kendini" olma hakkını tartışmaksızın- kurulan bir cümle bu. Ve sanki bıkınlığın, umutsuzluğun imara açılmış hali gizli, üstü itinayla örtülmüş olsa da...

İmrenmenin sıvazladığı, teslimiyetin palazladığı bu kompleksin -sahi, öyle mi-, "Batı'nın bayiliğini yapmak"la akraba çıkmayacağı, bir çırpıda söylenebilir mi? Emin değilim...

Milliyet/halk/vatan vb kavramların, bir yandan içinin boşaltılması, ucuzlatılması, öte yandan şom ağızlarla sakız kıvamına gelinceye değin dövülmesi, sadece yaman bir çelişki olarak izah edilebilir mi? Kestirmek güç...

Peki, ifade özgürlüğü ve eşitliğin dahi kimliğin ipin ucundaki yoyo gibi firdöndüğü, gidip gidip geldiği bu topraklarda bu komplekse sahip kişi, topyekün haksız sayılır mı? Bilene aşk olsun...

Elverişsiz koşullar...

Ne kadar acı şu satırları okumak, şu satırları yazmak (zorunda kalmak): "Hekimlik doğrularıyla, bir eski şeker hastalığı, biraz şişmanlık, aşırı yorgunluk, perhiz dikkatsizlikleri, tansiyon yüksekliği, zaman zaman sağlık ihmalleri... olabilir. Buna başka neler katılabilir daha. Gereksiz denetimler, anlamsız soruşturmalar, kuşkulu dikkatler, özgürlüğü kısıtlayan baskılar, yaşanan zamanın getirdiği üzüntüler, acılar... Tahir Alangu, onurlu işinin gerektirdiği bütün erdemlerle, evine, okuluna, işine, kalemine, eleştirii görevine, araştırma zahmetlerine bütün bu elverişsiz koşullar içinde adanmıştı. Karşılığı, hakkı verilmemiş bir kadro eksikliğiyle düşük maaş sıkıntısı oldu (sanırım düzeltilmektedir; ama o görmeden gitti). Bu yüzden birkaç yerde birden çalışma zorunluluğunu duyar, ücretsiz bakım olanakları veren memurluğunun haklarını kullanmadan, görevlerinin çeşitliliğine koşuşurdu."

Düşünebiliyor musunuz -kuşukum olduğu için söylemiyorum-, "Yozgat Lisesi'nde, Kepritepe, Ortaklar Köy Enstitülerinde, Van, Erzincan, Pertevniyal, Galatasaray liselerinde edebiyat öğretmeni olarak çalışan", Vatan ve Cumhuriyet'te aralıksız yazan, başta üç ciltlik "Cumhuriyet'ten Sonra Hikâye ve Roman" olmak üzere birçok telif esere imza atan bir "kültür adamı", ömrünün son demini emekli olma arzusuyla geçirmiş olsun: "Son iki görüşmemizi belligimde arayıp buluyorum. Alangu, 31 Mayıs Perşembe günü, De-

Tahir Alangu

mirtaş Ceyhan'un düzenlediği konuşmalar dizisi içinde Yapı Endüstri Merkezi Salonu'nda, Kemal Tahir üzerine konuşacak Kitapevinde yeni şiir kitabım Ay Işığı'nı verdim ona. Şöyle bir kapağını kaldırıp baktı, sonra cebine yerleştirdi. Yokuşun sonuna gelmiş gibi yorgun fakat biraz neşeli idi. Son birkaç yıl içinde en çok açtığı konu, hep emekli olmak özlemi idi. O gün de: 'Bu iş temmuzda biter herhalde.' diyordu. Bunu söylerken derin bir soluk alıp dalyordu. Her karşılaşmamızda benim yirmi beş yılını doldurup emekli oluşuma imrenerek, gözlerime baktığını anımsıyorum."*

Sanat acıdan doğar...

"Gecenin gündüze, ıslahın kuruya ihtiyacı var/ Yokuştan her inen bir gün tekrar çıkar"ın yaydığı iyimserlikle yaşamak reva mıdır şu yoksul döşenmiş dünyaya fırlatılıp atılmışlara... "Tüm yüksek sanat ürünleri acıdan doğar"ın sağlamlasını her fırlatılıp atılmış yapmak zorundalar mıdır? İyisi mi, merak ettiğinizi umduğum ve yanıtı hazır sorularla yetinelim: Tahir Alangu nasıl öldü? Şöyle efendim: "Pazartesiyile çarşamba arasındaki iki sınav gününün yükünü gereğince taşımak için, eşiyile çocuklarını yazlıkta bırakıp okuluna koşan bir görev şehidi karşındaydık. Ba-

balır gününde Başak'la Şadan'ın hediye ettiği terlikle gömleği giymeye kıyamadan pazartesi sabahı erkenden Galatasaray'a koşan, gözetim görevinin fırsat verdiği dakikalarda bile Boğaziçi Üniversitesi'nin sınav kâğıtlarını inceleyen, çarşamba sabahı erkenden sınav kurulunda buluşmak üzere yalnız kaldığı eve dönen bir öğretmen-yazarın iş ahlakıyla görev erdemi karşısında nasıl saygı duyulmazdı? Tahir Alangu böyle öldü." Göktürk yazıtlarından günümüze uzanan "100 Ünlü Türk Eseri"nin yayımlanışını görmeden...

Cehaleti güzellik yenecek...

Hiç kuşkusuz "şöhret" telaşında olmadı Alangu... Derdi olan biriydi çünkü. Bu yüzden yazıyordu. Araştırıyordu. Derliyordu. Üstelik güzelliklere inanıyordu. Güzelliğin cehaleti, kötülüğü yeneceğine: "Kalkınma çabasında ve eğiliminde olan bütün memleketlerde ilk atılışların edebiyattan geldiğinin, çağların sanat yolunda çatlayıp, belirdiğinin tarihçiler çoktan farkına varmışlardı. Üstelik, bir milletin fakir olması, teknikte veya bilimde yetersizlikler doğurduğu halde büyük sanatçıların yetişmesine engel olamıyordu."**

Ah Mutluay, ah! Ne kadar iyimsersin! Olmasın şöyle der-misin: "Dergi ve gazete yazılarının kitaplaşması, kendisinden sonraki zamanın isteğine kaldı; o görmemişse de bizim göreceğimizi sanırım."

Kala kala ne kaldı Alangu'dan geriye? Şöyle bir bakıyorum: "Kediler Padişahı", "Keloğlan Masalları", "Billur Köşk Masalları", "Ömer Seyfettin - Ülkücü Bir Yazanın Romansı"... İki de çevirisi dolaşımında: Miguel Angel Asturias'ın "Guatemala Efsaneleri" ile İvo Anriç'in "Travnik Günlüğü"... Ama ne dergi ve gazete yazıları derlenmiş, kitaplaşmış durumda, ne de Haldun Taner'in pek iltifat ettiği "Çalgılı Kahvelerdeki Külhanbey Edebiyatı ve Numuneleri" tekrar okurla buluşabilmiş vaziyette...

Hayat işte!

* Bende Yaşayanlar, Rauf Mutluay, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, Ocak 1977, s. 209-210

** Ömer Faruk Toprak'ın Kaleminden Portreler, Haz. Füzun Toprak, Kültür Bakanlığı Yayınları, 1999, s. 255

*** Cumhuriyetten Sonra Hikâye ve Roman'dan aktaran: Mehmet Seyda, Edebiyat Dostları, Kitap Yayıncıları, Nisan 1970, s. 37

